

op tournee met 'Nora' van Henrik Ibsen

'Voor een nieuwe rol leef ik als een non'

De een is euforisch, de ander fel kritisch. 'Nora', door Toneelgroep Amsterdam, werd wisselend ontvangen. Maar eensluidend is iedereen over het fabelachtige spel van hoofdrolspeelster Halina Reijn.

door **Nico de Boer**

Die wisselende reacties op *Nora* verbazen de topactrice van 's lands belangrijkste toneelensemble niet.

„Dat is altijd zo met dit soort be-roemde stukken”, zegt Halina Reijn in een zogeheten leefruimte van Toneelgroep Amsterdam, met vanaf het dakterras een weids uitzicht over de hoofdstad.

„Ook als je *Hamlet* gaat doen. Het is normaal dat je een groep hebt die er voor is en één die er tegen is. Dat is alleen maar interessant.” De Noorse toneelschrijver Henrik Ibsen (1828-1906) schreef met *Een poppenhuis*, zoals het stuk oorspronkelijk heet, meer dan een eeuw geleden een revolutionair en inmiddels klassiek huwelijksdrama over een jonge vrouw die beseft dat ze alleen voor anderen leeft. Ze voelt zich opgesloten in haar huwelijk en breekt met de burgerlijke verwachtingen. Halina Reijn krijgt sterk tegenspel van de Vlaamse gastacteur Thomas Ryckewaert, die Nora's dominante man Thorvald speelt. De jonge regisseur Thibaud Delpout (1978), die al eerder opviel met zijn eigenzinnige kijk op klassiekers, maakte er een strakke, realistische voorstelling voor een breed publiek van. Halina Reijn beaamt dat.

„Voor het grote publiek is het een ongelooflijk fijne voorstelling. Niet hoogdrempelig, heel toegankelijk. Mijn moeder kwam de tweede avond.

Op de première stierf ik van de zenuwen, zoals altijd, op de tweede dag was dat opnieuw zo. Het blijft apart als je moeder in de zaal zit. Zij ziet van mij alles wel honderd keer. Maar Nora vindt ze het beste wat ik tot dusver heb gedaan.”

In *Nora* werkt ze voor de verandering eens niet samen met Ivo van Hove, de directeur van Toneel-

groep Amsterdam.

„Ik vond het moeilijk dat ik niet met hem werkte. Het voelde alsof ik mijn toneelvader kwijt was. Ik moest erg wennen aan een jongere regisseur die op een andere manier te werk gaat en veel van mij verwacht. Op zeker moment hebben we elkaar daarin gevonden.

Die vrijheid leverde ook iets op.”

„En Nora is een fantastische rol. Ik speel haar met mijn hele ziel en zaligheid. Ik snap haar heel erg. Voor de pauze laat ik haar zien als iemand die heel erg wil pleasen. Het is hier uitvergroot, maar veel vrouwen willen het iedereen op een heel energieke manier naar de zin maken. Behalve zichzelf. Maar als je niet opkomt voor jezelf, als je niet bezig bent met wat je zelf wilt maar wat een ander van jou wil, ben je helemaal geen leuk mens.”

„Na de pauze krijgt ze langzaam dat inzicht: ik ben helemaal geen goede moeder, ik ben helemaal niet dat poppenvrouwtje. Dan volgt een totale kaalslag. Heel paniekerig wordt ze. Ze komt erachter dat ze zelf volwassen moet worden. Je kunt zeggen: ze verlaat haar man en haar kind. Wat een walgelijke vrouw!

Maar zij móet eerst weten wie zij zelf is, voor zover je dat ooit helemaal kunt weten. Dan kan ze terugkomen en weer voor de kinderen zorgen.”

Ibsen schreef zijn stuk meer dan honderd jaar geleden. Wat heeft het stuk ons nu nog te vertellen?

„Ik herken mezelf heel erg in haar. Ik weet het zelf allemaal veel beter. Verhullend kom ik misschien volwassener over dan zij, maar ik heb ook heel erg de neiging om te pleasen, om een kindvrouwtje uit te hangen bij mannen, of ik hier nu een contractbespreking heb of dat ik bij een geliefde ben.”

„Aan de andere kant voel ik dat ik een enorme kracht heb, een enorme wijsheid. Maar ik krijg die twee kanten niet bij elkaar. Voor mij gaat het stuk daarover. Het is geen pamflet voor de rechten van de vrouw of het feminisme. Het is een schreeuw om hulp van een mens die op zoek is naar zichzelf. Nog steeds actueel. We kunnen wel zeggen dat we zeer geëmancipeerd zijn maar ondertussen hebben we die kanten nog in ons. Die van de vrouw die beschermd

wil worden, die gedomineerd wil worden, die in de grot wil zitten wachten tot de man thuis komt die gejaagd heeft in het oerwoud. Die aspecten zitten ook nog in de man, die de leider wil zijn en zijn zaad wil verspreiden. Alleen zijn er door cultuur en jarenlange beschaving allerlei lagen overheen gekomen. We hebben stemrecht, maar die oerkrachten zitten er nog.”

„Ik merk dat ook in mijn liefdesleven. Dat mannen, al zijn ze nog zo ontwikkeld, het nog steeds lastig vinden om om te gaan met een vrouw die succesvol is en meer verdient dan hij. Natuurlijk gaat het over een meisje dat getrouwd is, en dat ben ik niet, maar ik kan me er wel veel bij voorstellen. Zij maakt zich klein om die man zich maar groot te laten voelen. Ik zit nu midden in de opnamen voor een nieuwe tv-serie, *Charlie*. Met Katja Schuurman, en dat is echt te gek. Maar in haar zie ik ook een Nora, net als in mezelf. Ik zie voortdurend allerlei Nora's om me heen. Vrouwen die sterk zijn maar tegelijkertijd willen pleasen.”

Om zich een nieuwe rol eigen te maken trekt Halina Reijn zich als een kluizenaar terug.

„Om een rol te veroveren leef ik als een non. Dat zeg ik niet om koket te doen. In die periode ga ik elke avond héél vroeg slapen, ik ben alleen maar met die tekst bezig. Ik zie geen vrienden, heb nauwelijks contact. Mijn familie weet dat, mijn manager weet dat. Die houdt iedereen af. Zo werk ik toe naar de première.”

Zo nu en dan schuift ze ook aan in *De wereld draait door*.

„Roem is een duivel die met je aan de haal gaat. Als ik in de supermarkt loop en ik voel me rot en le-

lijk, vind ik het niet leuk als iemand in mijn mandje gaat zitten neuzen. Maar over het algemeen vind ik bekend-zijn prima. Ik vind het leuk om fans te hebben die mijn werk 'volgen'. Waar het om gaat is je talent en de mensen van wie je houdt. Het klinkt misschien raar, maar ik heb echt een missionarisgevoel. Ik wil dolgraag dat iedereen naar het theater komt, niet zozeer om wat ik doe, maar om ze te laten zien hoe mooi het is." 'Nora' door Toneelgroep Amsterdam is ondermeer te zien in Eindhoven, Tilburg, Den Bosch, Rotterdam en Amsterdam.

Halina Reijn

- Halina Reijn (1975), geboren in Amsterdam, opgegroeid in Wildervank, Groningen, begon haar carrière in de jaren negentig bij De Trust/Theatercompagnie.
- In 2003 stapte ze over naar de Toneelgroep Amsterdam. Ze stond onder meer in *Het temmen van de feeën*, *De Russen*, *Kinderen van de zon* en *Hedda Gabler*.
- Solo heeft ze succes met *La voix humaine* van Jean Cocteau.
- Ze was in diverse films te zien, zoals het voor de Oscar voor beste

niet-Engelstalig film genomineerde *Zus & Zo* van Paula van der Oest, *Ik omhels je met duizend armen* van Willem van de Sande Bakhuyzen, *Zwartboek* van Paul Verhoeven en *Blind* van Tamar van den Dop.

- In 2005 debuteerde ze als schrijfster met *Prinsesje Nooitgenoeg*.
- In 2007 vertolkte ze de rol van Mabel Wisse Smit in de tv-serie *De prins en het meisje*, waarvoor ze een Gouden Kalf ontving.
- In 2011 speelde ze de titelrol in de psychologische thriller *Isabelle*, naar het boek van Tessa de Loo, waarvoor ze sterk afslankte.

Halina Reijn krijgt in *Nora* sterk tegenspel van de Vlaamse gastacteur Thomas Ryckewaert. foto's Jan Versweyveld